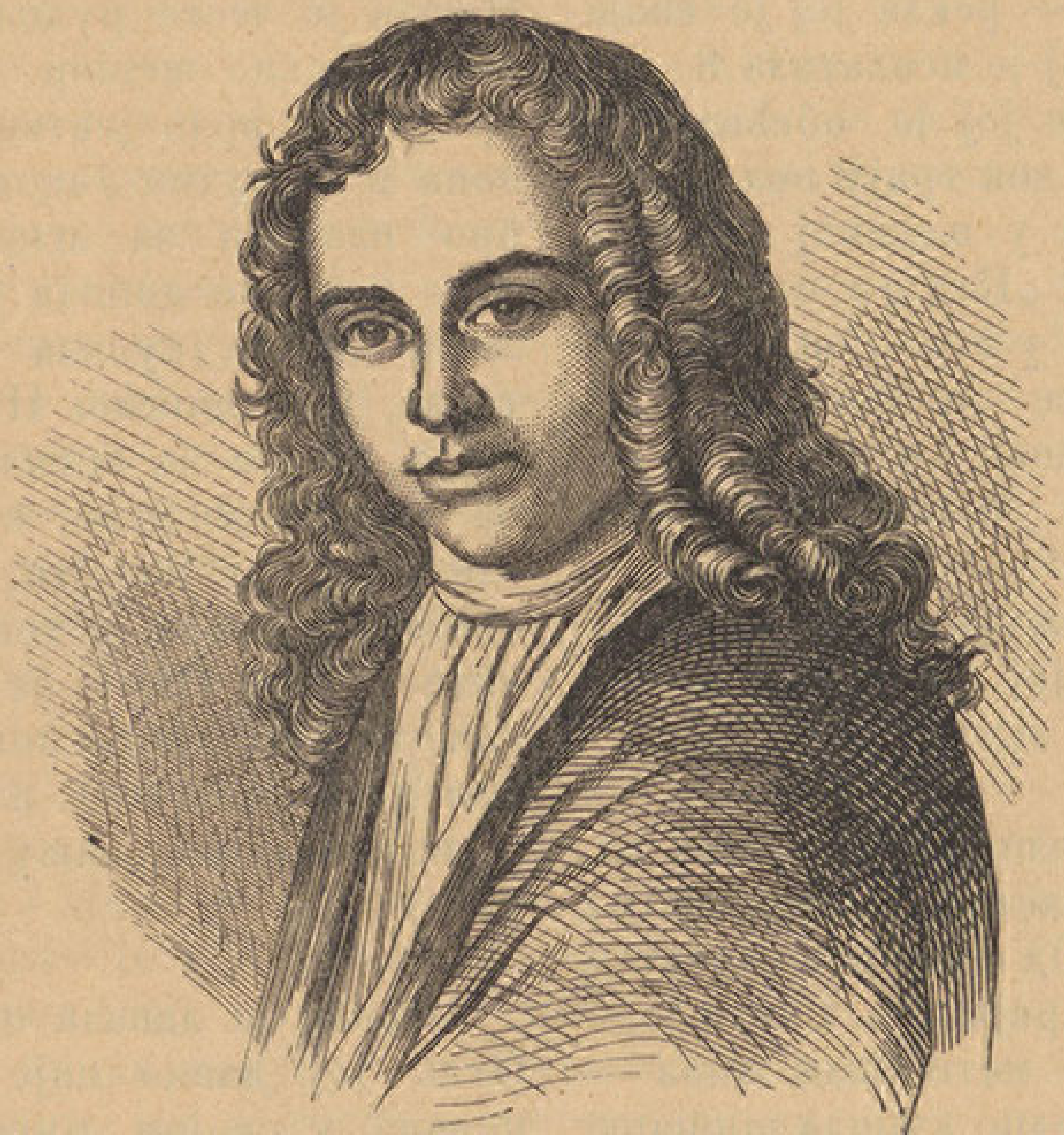

НИКОЉИ

ЧИКА ЈОВИН ЛИСТ.

Г. IV

1888.

Иван Ф. Гундулић.

(Чланцић о животној и делима његовим издати ће у броју шрећем.)

ПРЂИЈА.

(Приповетка за децу — из радничког живота.)

(Свршетак.)

Савка се и сама од срца радовала таком лепом напретку. Била је задовољна и срећна, што је својим трудом тако лепу своту новаца прибавила. Благосиљала је своју покојну мајку, која ју је из малена привикавала на рад и штедњу, и у својим

топлим молитвама захваљивала је Богу, што је управио на тако добар пут.

Цело село је хвалило вредну девојчицу. Родитељи су својој деци указивали на пример честите Савке Лукићеве. Снаш-Јула се јако радовала, што има тако ваљану

гушчарицу. Кад је гуске продавала одлучила је од осталих лену, као лабуд белу, капорасту гуску. То је била Савчина прџија. Снаш-Јула није дала, да је Савка тера својој кући.

„Нека остане овде с мојим гускама, које сам оставила за приплод, ја ћу је преко зиме још хранити, а на пролеће, кад изнесе јаја, а ти је онда носи и насађуј, па нека ти буде срећно“ — рекла јој је снаш-Јула. Затим јој је исплатила 8 фор. чуварине. Још јој је обећала, да ће све дотле, док трају пољски радови, добијати у њезиној кући забадава храну. „Кад ти отац више не буде ишао у поље, онда не браним, старај се за храну са оцем заједно како знаш, али док си још сама код куће, имаш у мојој кући што ти треба.“

Савка је пољубила у руку снаш-Јулу и лепо јој захвалила на толикој љубави.

Између Госпојина је време, кад шишарке на растовима сазревају и доле падају. Од шишарака добијају сељани лену крајцару. Савка је — још док јој је мати била жива — с матером заједно купила шишарке и продавала. Још је онда сазнала била, где их има највише, па и сад, кад су приспеле, својски је принула, да што више скупи, те да и отуда што прибави.

Купила их је вредно и неуморно. За дан је по трипут нацунула своју нарамњачу шишарака и доносила кући. И друга су деца купила шишарке, али су радили као од беде. Разговарали се, играли и шалу збијали, па нису ни у половину могли толико да накупе, као Савка. Кад је дошла недеља, те је Чивутин Јаков шишарке од сељана

откупљивао, нико у целом селу није толико добио за шишарке, колико је добила Савка.

Осим шишарака, нашла је мудра и вредна девојка још један начин, да који повчић заслужи. Крај саме шуме, на месту, које су сељани звали „пландиште“ расле су врло лепе печурке. Идући „у шишарке“ Савка је увек накупила пуно крило лепих печурака и смрчака. Нашла је често рудњача и варгања великих, као шешир. Сељанима је продавала врло јевтино, али сеоски попа и Чивутин-Јаков врло су добро плаћали за лепе печурке. За саме печурке добила је Савка толико, да је купила себи за зиму топле, јаке цинеле. Новац пак, што га је добила за шишарке, тако се на очиглед множио, е је Савка мислила, да би још те прве године свога газдовања готово могла купити краву. Имала је свега већ неких 40 фор. свога новца. Али међу тим деси се нешто, што је Савку у њезином газдовању мало уназадило.

Новац је давала оцу на оставу. Отац јој давно није имао толико новаца у својим рукама. Наумио је био, да верно сачува новац, што му је вредна ћерка заслужила. И сâм се радовао, што ће му ћерка већ на годину — ако Бог да — имати своју кравицу. Цело је село знало, колико је Савка преко лета заслужила. Ишло је то од уста до уста и сваки се живи чудно вредном девојчету. Пред оцем Савчиним хвалили су и у небо дизали Савку — што је оцу наравно врло мило било.

О малој Госпојини слави сеоска црква. На тај дан стече се у село гостију са сви страна. Отац Савчин

истина није имао гостију, али је и сам хтео о слави сеоској мало боље да проведе. После подне отишао је у крчму. Сви, који су с њиме у разговор ступили, ласкавим речима хвалили су му кћер. Њему је било мило, поносио се, што га је Бог тако ваљаним дететом обдарио. Раздраган и весео доносио је вина више, но што је требало и појио је оне, који му кћери хвалише, а и сам је толико пио, да је пред вече био већ пијан-трештен. Почео је да расипа вино, заповедао је и плаћао свирачима — и тако је у крчми зору дочекао.

Кад се сутра-дан пред вече истрезнио, био је као убијен. Тек сад је знао, шта је урадио. Не само што је сав свој новац у крчми потрошио, него је видио да је и од Савчиних новаца у лудо побацао пуних 15 фор. Савест га је грозно мучила, што је те учинио. Како ће да каже Савци? Шта ће рећи свет, кад чује да је он побацао онај новац, што је његова вредна ћерка с толиком муком и крвавим знојем скуцкала!? — Имао је неколико мерова жита, што је као жетелац заслужио. Наумио је, да нешто од тога прода, па да поцупи Савчин новац. Али жито му је требало за зимницу. Ако га прода, остаће на зиму без хлеба, па ће од једнога зла направити два. Боље ће бити — смислио је најпосле, да каже детету, шта је и како је? Новац, што је преостао да ће јој, па нека однесе и преда снаш-Јули на оставу.

Тако је и урадио. — Кад је Савка чула, шта је отац учинио, беше јој врло жао својих новаца, али, кад је видеда, да се отац и сам јако каје, почне га још тешити.

„Па ништа, тато — говорила му је умиљато — ако Бог да, ја ћу то још ове јесени накнадити.

Оцу је одлануло, кад је видео, како га кћи још љубазно предуспрета. Извади Савчин новац, што га је још имао, изброји га и рече: „Ево имаш још 25 фор. Однеси то твојој газдарици снаш-Јули, па нека ти она чува. Реци јој, да си нешто новца задржала код себе, да купиш себи за зиму хаљине, јер би ми врло срамота било, кад би свет дознао, да сам твој новац потрошио.“

„Добро тато — рече Савка — али ако ти нећеш више трошити, зашто да не остане и на даље код тебе?“

„Послушај ме само, кћери моја и однеси га снаш-Јули. Тамо ће бити на добром месту.“

Савка је узела новац и однела га снаш-Јули.

Још се могле и шишарке купити. Савка прегне сад још марљивије и већ за неколико дана заслужиола је толико, да је могла себи нове хаљине купити.

У том дође и берба. У бербу се узимају и мање девојчице, да беру за надницу. Савка је и у берби лено заслужиола. После кукурузне бербе ишла је по њивама, па је набирчила.

Још кад је шишарке купила, упознала се била са шумарем. Шумар јој је казивао и упућивао, где ће паћи највише шишарака. Волио је Савку, јер је чуо и видео како је честита и ваљана. Још онда, јој је рекао, да ће јој он дати посла и онда кад сви пољски послови престану. Кад се дакле свршила берба и Савка не имађаше више никаква посла, ни заслуге, оде шумару, да види, каквог ће јој посла дати.

„Видиш ове силне махунице на багренима — рече јој шумар — у тим махуницама је семе багреново.

Мени ће требати десетак литара тога семења на пролеће за сејање. Ако немаш другог посла, а ти по мало бери те махунице и истресај из њих семе. Ја ћу ти за сваку литру семена платити 80 новч.“

Савка радосно прими шумареву понуду и још тога дана одма отпочне скупљати семење. Где је могла дохватити са земље је брала багрене нове махунице, а где је грање било високо тамо се попела на дрво. Кад је набрала пуно крило махуница, однела је кући и код куће млатила и требила. И ако је много семења требало за једну литру, опет је вредна Савка свака два дана пуну литру натребила.

У том се и дубока јесен спустила. Пољски су радови престали, те и отац Савчин није имао више посла. Кад је остао код куће, онда је Савка захвалила снаш-Јули, што ју је дотле у својој кући бесилатно хранила — и дошла је кући, да с оцем сиромашки — како се може — животари. Била је добро одевена за зиму, па је намислила, да иде преко зиме снаш-Јулиној кући, те да учи тамо ткати и шити. Од новаца што их је заслужила у бербји и за багреново семење одвојила је 5 фор. и однела снаш-Јули, да намири равно 30 фор., а оно, што јој је преостало, дала је оцу, да за тај новац покупује и спреми оно, што је најнужније за зиму.

Зиму су провели сиромашки, али ипак задовољно. Савка је одлазила сваки дан снаш-Јулиној кући, те је с вољом и пажњом учила све, што треба да зна девојка, која хоће да је у реду и на своме месту. Снаш-Јула често је и на ручку задржавала. О св. Сави отац Савчин имао је опет нешто зараде. Почела се шума сећи, па је ишао на надницу.

Савка је једва чекала, да сијне пролеће, те да види, колико ће јој „капорка“ повести гушчића. Кад је „капорка“ снела прво јаје Савка је све играла од радости. Снела је свега 12 јаја, а из тих јаја о Благовестима излегоше се 10 као злато жутих, лепих гушчића. Савка их је љубила и миловала. Хранила их са кукурузном кашом, а међу кашу им секла на ситно и младе коприве. Кад је сунце сијнуло истерала је и „свој“ и снаш-Јулин чојор на ледину, да мало пасу лене младе травице.

Погодила се опет, да поред својих чува и снаш-Јулине гушчиће. Као што је лане купила перје по ледини, а у лето влаће по стрњици и жир испод растова — тако је радила и сад. Била је већ близу да постигне своју највећу жељу: да купи, да има своју кравицу — па је сад још с већом вољом радила.

Пред јесен јој се жеља испунила. Имала је од прошле године зарађених и заштеђених 30 фор. Ове године, које од перја, које од влаћа, шишарака и печурака заслужила је 40 фор. а гуске још није ни продала. Баш сусед њезинога оца продавао је лепу шарену јуницу, која се имала на пролеће отелити. Савка је још од пре бацила око на ту суседову јуницу, па кад је чула, да је на продају, оде с оцем к суседу, погоде се и купе је. Од суседа купе и сена, колико ће до пролећа, док паша не стигне — крави требати.

Савка је била срећна пресрећна, кад је видела, да има своју краву. Миловала је и пазила на њу, као на своју најбољу другарицу. Са очима пуним радости и задовољства хвалила се снаш-Јули, да је постигла оно, што је желела.

„Право сте ми рекли — говорила је снаш-Јули, да из гушчета може, да буде крава.

„Кад сам рекла, заиста нисам мислила, да ћеш тако брзо до ње доћи — рече јој снаш-Јула. Ти ниси, дете моје, чекала, да ти из гушчета нарасти крава, него си се трудила и радила оно, што нико није радио, само да што пре дођеш до своје мете. Своју жељу си постигла — и нека ти је од Бога благословено. Останеш ли и на даље тако вредна, нећеш остати на тој једној крави, него ћеш имати свачега, бићеш срећна, јер у поштену животу и марљивом раду, лежи највећа срећа.“

Савка је својом вредноћом, својим паметним газдовањем служила за пример целом селу. И богати и сиромаси упућивали су своју децу, да се угледају на Савку Лукићеву. Било их је који су пошли савчиним путем, па су се такођер лепо спомогли. У селу је овладало уверење, да нико не може бити сиромас, ко може и хоће марљиво да ради, а при том чува и зна да штеди.

Савка је све више напредовала, што је старија бивала. Кад је навршила 18 година имала је већ две краве, а у селу се јавно говорило, да Савка има и неколико стотина

форината заштеђених. Кућа, у којој је с оцем живела, постала је нешто лепша и угледнија. Била је чиста, лепо окречена и добро покривена, а двориште је било живо и пуно, па ти на први поглед показивало, да та кућа не трпи оскудице ни у чему. Отац Савчин није био више надничар, него је узео у закуп лепо парче земље, па га је на своју руку обрађивао. Благосиљао је своју Савку, која радећи за себе и њега је лепо подигла. Кућа им је дошла на глас. Цело село је знало, да у њој живи највреднија девојка у селу, па је свачије око о кућу замињало.

Почело се било већ поговарати, да ће Савку запросити чика Аврамов син, најбогатији момак у селу. То се до душе није обистинило, али кад је дошла јесен, једнога вечера дошла је снаш-Јула у кућу савчиног оца и запросила је Савку за свога сина Мирка, који — што се тиче богатства — није далеко заостао иза чика-Аврамовог сина, а поред тога био је скроз честит и вредан момак. Савка је пошла за Мирка и била је с њим срећна и задовољна.

Она је своју срећу заслужила поштену владањем и неуморном својом вредноћом.

С.

О ЧЕПЕЉСКИМ СРБИМА.

Не воли од вас, децо, путовати? Знаш, да сви волите. Кад вам каже отац или мајка, да ће вас водити у варош, у којој још нисте били, ви све играте од радости. Радујете се, што ћете у вароши видети много шта, што дотле нисте видели. Кад се вратите кући, па почнете приповедати

другој деци, шта сте све видели — а они све зинули, те вам гутају речи, тако вас радо слушају.

Путовати је заиста радост и милина. Штета само, што не може сваки да путује, те да својим очима види света.

Ко не може да путује, томе је добро дошло, ако му ко приповеда, како

је по свету. Такове приповетке о путу и путовању сваки радо слуша. Али и они који приповедају не познају ни близу целог света. Један прошао овај, други онај предео; један је мање, а други више путовао. Има људи, који су пропутовали и кроз врло многе земље. Милина је слушати, кад вам такви људи почну приповедати, шта су све видели. Али још и ти људи нису свуда доспели. Један човек за свога века не може доспети у све земље и у сва места, у којима људи живе, јер има врло много земаља, а још више места.

Али што није можно једноме човеку, то је можно многима. Један је пропутовао овај, други онај крај, један је познао овај, други онај народ. Приповетке своје о путу испричали су један другоме, па су тако обојица више знали. После су и другим људима приповедали о своме путовању. Да би и многи други људи чули такве приповетке, они су написали књиге и у њима све испричали, што су видели, чули и доживели. Такве књиге доцније су се све једнако поправљале, допуњавале и дотеривале, док нису постале сасвим добре. Ко такве књиге чита, као да својим очима гледа разне земље, народе, њихове обичаје и т. д.

Ви ћете, децо, већ знати, да се такве књиге зову земљописи — јер и ви учите у школи земљописе.

„Земљопис! Дивна је то наука“ — узвикнућете. И јест дивна! Имајући у рукама земљопис, ви путујете без новаца по свету, упознајете се са људима, гледате земље, пределе и места, каква дотле још нисте видели, нити сте што чули о њима.

Има доста деце, којима се допада само оно, што је необично, што је туђе. То није добро. Да знате проценити ствари, које од пре нисте познавали и да се можете на њима поучити — треба

најпре своју околину да познајете. Ја не волим ону децу, која ми о најудаљенијим земљама и најнеобичнијим људима знају доста говорити — а о земљи и народу, у коме живе, не знају ништа.

Треба почети са оним, што је близу, па онда тек ићи даље; проучити и познати најпре своје, па тек онда оно, што је туђе. Ко не познаје ни околине онога места, у коме станује, не може се кретати у суседно место, јер би лако могао залутати. Ко незна, како људи живе у његовој блиској околини, да ли би се могао поучити, да ли би се могао дивити, кад би видео, да у другим даљим пределима живе људи друкчије.

Па онда још нешто.

Да сви волите путовати — то већ знам. Али знам и то, да волијете путовати у оно место, у коме имате своје сроднике, него тамо, где не познајете никде никога. Наравно сродници вас лепо дочекају и угосте, а у туђем месту, где немате ни својте, ни родбине, ни познаника, може да би и од глади еканали, кад не би за новац купили, што вам треба. Истина, и у туђем и непознатом месту, може бити, да би се ко смиловао на вас и примио вас у кућу и нахранио — кад би га само лепо замолили; али шта би било, да дођете у такво место, где вас неби ни разумели, шта хоћете, јер — као што знате — не говоре сви људи једним језиком.

У таквом месту, ако не знате језика, каквим се тамо говори, — могли би се доста напатити. Ви их н. пр. молите да вас приме на конак, а они мисле, да хоћете што да пазарите, или могу да мисле чак и то, да сте какви непоштени људи — па вас на кратко одбију. Да у таквом месту има само један једини човек, који говори језиком, каквим ви говорите, ви би за цело отишли к њему и кад би га замолили, он би вас радо примио. Јер људи, који једним језиком говоре, као да су браћа.

Ко говори језиком, каквим ја говорим, тај је мени милији, него онај, који говори туђим језиком, који ја и не разумем. Па све и да разумем туђ језик, опет ми је свој матерњи језик најмилији. Да човек своје љуби — то је сасвим природно. Мени је милији мој рођени брат, него брат од стрица, милији ми је сродник, него какав непознат Србин, милији ми је Србин од Циганина. Ко ми је милији, ономе више тежим, онога радије помажем, или од њега помоћи тражим.

Ако сам од брата свога рођенога растављен, ја једва чекам, да чујем што о њему. Радујем се, кад чујем, да добро живи и лепо напредује. Кад ми брат пише писмо, ја се томе пијему већма радујем, него, кад ми пише који познаник или пријатељ, а пријатељевом писму опет се више радујем, него пијему од човека, кога не познајем. Па и даље да пођемо: Милије ми је писмо, које је српским језиком написано од писма, које је туђим језиком написано. Српске су ми књиге милије, него француске, из којих ни речи не разумем, а ако знам француски, онда волијем и француску књигу, него кинеску, јер из кинеске књиге не би знао ни словца прочитати.

Ове сам речи, децо, за то потрошио, е би вам омилио, да више љубите оно, што је своје. Кад то чините, не само да вам неће, нити може ко шта замерити, него вас мора још похвалити.

Љубити родитеље, оца и мајку, љубити браћу сестре, својту и родбину своју — то је сваком човеку најеветијадужност. Кад вам се препоручује да своје љубите, тиме вам се не каже, да туђе мрзите. Боже сачувај! Сви људи, што их год има на свету, сви су наша браћа и све треба да љубимо — али рођену своју браћу изнад свих треба више да љубимо.

Људи, који говоре језиком еродним

нашем српском језику, ближа су нам браћа, него они, који говоре језиком, од кога ни речи не разумемо. Они који српским језиком говоре — сви скупа су рођена браћа. Ко је Србин, томе је цео српски народ својта, родбина. За то се и зову сви они, који српски говоре — српски род, или народ.

Народ свој више свега треба да љубимо. Да га пак можемо љубити треба пре свега, да га познајемо. Ко не распитује, ко не жели или неће да зна, где му живи брат и како напредује, — тај не љуби брата свога. Србин, који не тежи за тим, да дозна где све живи српски народ, какав је, какви су му обичаји, напредује ли, или опада — тај није добар Србин. Српско дете, које зна за Патагонце, који живе тамо у дну јужне Америке, а не зна ни да наброји оне земље, где живе Срби — не заслужује, да се зове српско дете.

На жалост има доста такве српске деце, која знају много више о другом туђем народу, него о нашем народу српском. Познавао сам српске деце, која су знала набројати неких 50 градова, који се налазе у Немачкој, а од српских градова у краљевини Србији нису знали набројати ни 5 градова. Да је среће српско дете требало би да зна, ако не сва, а оно бар већа места, а особито крајеве и пределе у којима Срби живе. Али није тако. Има много крајева и предела, о којима многа, врло многа српска деца ни речи не знају.

Ево да узмемо за пример баш „чепељске Србе,“ о којима сам наумио да вам говорим. Колико има међу вама, децо, који знате, ко су то „чепељски Срби?“ Велика већина није никад ништа ни чула о њима. Толико знате, да вам хоћу да говорим о неким Србима, али о којима — то не знате, јер не знате: ко су „чепељски Срби“ и зашто се зову тако?

(Наставиће се.)

МАЛИ ВЛАЈКО.

Цртао за „Невен“ Ур. Предић.

Мали Влајко — слика нова
Ал прилика стара.
Хт'е би да га поштујемо
Ради наочара.

А ми ћемо, јелте, браћо,
Насмејат' се малко;
Рећићемо: Ниси Влајко,
Већ прави будалко.

Нештују се наочари
Ни у старих људи,

Већ сештује старости њина
И поштени шруди;

Њине жриве, њине муке
Њино поуздање;
Њихов разум, њино срце,
Искусво и знање.

Теби стоје наочари
К'о калпак на јарцу,
Или као златан ланац
На сивом магарцу.

Чика Змајован.

С Р Д А.

а се често намрштим
И станем за врата,
Пак се срдим и срдим
По два, по три сата.

Питају ме, и отац,
И тетка, и мама:

„Шта је теби, Евице?“

— Ја не знам ни сама.

А кад чело разведрим,
(То ме стане труда)

Онда питам сама себе:

„Што си била луда?“

ЗДРАВУ КУЋУ, ЗДРАВУ РОДИТЕЉИ!

(Слика из ђачког живота)

(Свршетак.)

„Хајде Милане — па моли лепо родитеље, да ти опросте. Ја мислим, да ће они то учинити, кад им тврдо обећаш, да ћеш се поправити.“

„Не могу ићи брата — рече Милан одсудно. Жао ми је, што не могу кући, ал волим и не видети куће родитељске, него ући у њу грешан и срамотан. После по сата иде друга лађа натраг у Б. Ја ћу се натраг вратити, а ти ми, Стево, поздрави родитеље, да ме не чекају. Реци им искрено све, што знаш о мени. Кажу им, да сам пошао кући, али не могах од срамоте доћи. Реци им, да сам се вратио натраг, да откајем своје грехе тамо, где сам их починио.“

Лађа је дошла до станице. Стева је жалио што и Милан не иде кући. Наваљивао је непрестано на њега, али се Милан није дао наговорити. Кад је Стева видео да га заман моли, опрости се с њим братски и пође у оближњу крчму, где је мислио, да га чекају кола, што му је отац пред њега послао. Милан је остао на станици и очекивао је лађу, која ће га натраг однети у Б.

После по сата Милан је са срцем пуним туге и жалости сео на лађу и удаљивао се од свог милог завичаја, а Стева је јездио на колици — већ је био близу села, где су му родитељи становали. Кад је угледао био већ и кућу родитељску сав је ускисео, кроз срце му пролазила нека мила струја. Кад су кола у двориште дојурила, био је чисто збуњен од превелике радости.

Родитељи га весело примише, а мала сестрица толико се радовала своме браци, да је као веверица скакутала око њега.

Стева је био блажен у родитељској кући. Кад је показао родитељима своју лепу сведоџбу, мати га је у чело пољубила, а отац га је похвалио и из свога џепа извадио свој сат и дао му.

* * *
Миланови родитељи, као да су знали, шта је с Миланом. Кад је Стева отишао да однесе поруку од Милана, нашао је његове родитеље сетне и невеселе. Мати му је била као убијена. Жао јој беше, што јој је син рђаво учио, па није смео да дође кући — као Стева — да га мајка види и пољуби. На чело оца Милановог надвио се црни облак, а из очију му варнице севале. Кад му је Стева испричао, како се Милан натраг вратио — рекао је љутито:

„И боље, што ми није кући дошао, јер би га сад смеодно, како сам љут. Ја издирем с тешком мукком и натегом трошим на њега, а он тамо проводи красне божије дане у лудо. Док се не поправи, нећу ни да знам за њега.“

Отац Миланов био је заиста врло строг човек. Што је рекао, то је била светиња, то се није измењивало. Није хтео да зове Милана кући. Мати Миланова молила га је, да се ублажи и умилостави. Она је веровала да ће се Милан поправити, па је оца наговарала, да позову дете кући. Отац се није дао наговорити ни намолити.

„Заслужио је ту казну — па

нека ју и отрпи. Ако се збиља по прави, онда ће и њему самом слађи и милији би и наш опроштај.“

*

Кад се Милан вратио био на траг у Б. замолио је лепо своју стару мајку, да код ње проведе и она два месеца одмора. За њега та два месеца неће бити дани одмора, већ дани озбиљног и марљивог рада. За то време он треба да попуни и накнади оно, што је за десет месеци пропустио.

Жалио је и срце га болело, што није могао ићи кући, пред очи увређених родитеља, али је знао, да је тому сам крив, па није ни на кога роштао. Почео је да учи вредно и озбиљно, знао је да ће се само тако моћи измирити са својим драгим родитељима. Само напредак у учењу могао му је отворити врата миле куће родитељске.

Труд му није остао без успеха. За два месеца научио је све оно, што се у првом разреду учи „као оче наш.“ Учитељи су га испитали и похвалили. Једва је чекао, да се школа започне, да ступи у други разред, па да покаже, како напредује онај, који је поред здраве и бистре памети — још и вредан као мрав.

Отац је Милана и без његова знања уписао у други разред. Чуо је да се Милан поправио, али још није хтео, да се покаже, е му је опростио. Мислио је: ако деран први течај добро сврши и добије лепо сведоцбу — онда ће га о Ускресу позвати кући.

Кад се школа започела, Милан се са највећом вољом и радошћу латио озбиљнога учења. Слушао је своје учитеље. У школу је одлазио ведар и весео, јер је лекције увек

добро научио. Био је срећан, кад га учитељ прозове да говори лекцију, а он је изговорио без погрешке. Учитељи су га волели и хвалили. И они се радовали што се тако лепо поправио. Шта више, један између њих сео је и написао милановом оцу писмо, у коме је хвалио Милана као највреднијег и најбољег свог ученика.

На ту хвалу очево је срце омекшало. Још на неколико недеља пред Ускрес пошље писмо Милану, у коме га позове, да о Ускресу кући дође.

Милан је скакао од радости, кад је добио писмо очево и кад је чуо да му отац опрошта стару погрешку. Једва је чекао Ускрес, да пође кући родитељској, које се већ тако био зажелио. Знао је да ће га родитељи примити са раширеним рукама, али и он ће сад изаћи пред њих ведро чела, весела погледа. Показаће родитељима лепо сведоцбу — она ће га с родитељима измирити и стари грех загладити.

Дошао је и Ускрес и донео је вредном Милану највеће радости. Родитељи су га најсердачније примили. Дани ускршњег одмора били су за Милана дани најсрећнији, каквих он никад дотле није доживео. Радовао се, што је за рана пошао другим, бољим путем, те тако утешио и развеселио своје миле родитеље.

*

На крају школске године, кад су ђаци својим кућама полазили, опет су се на пароброду састали два млада познаника, земљака и пријатеља из детињства: Стева и Милан.

„Који си Стево?“ — питаше Милан весело.

„Први! А ти?“

„Други!“ — одговори Милан поносито.

„Хвала Богу — кликне Стева. Радујем се твоме напретку. Ух, како ћемо дивно да проведемо овај школски одмор!“ —

Лађа је пристала до станице, где су се весели другови искрцали. Кола су их већ чекала. Кад седоше на кола, као из једног грла кликнуше :

„Здраво кућо, здраво родитељи!“
С.

РАДОЗНАЛЦИ.

огледајте два детета,

Два радознала —

(У туђ ј се мани често

Своја познала).

Пригнули се. Ђука главу

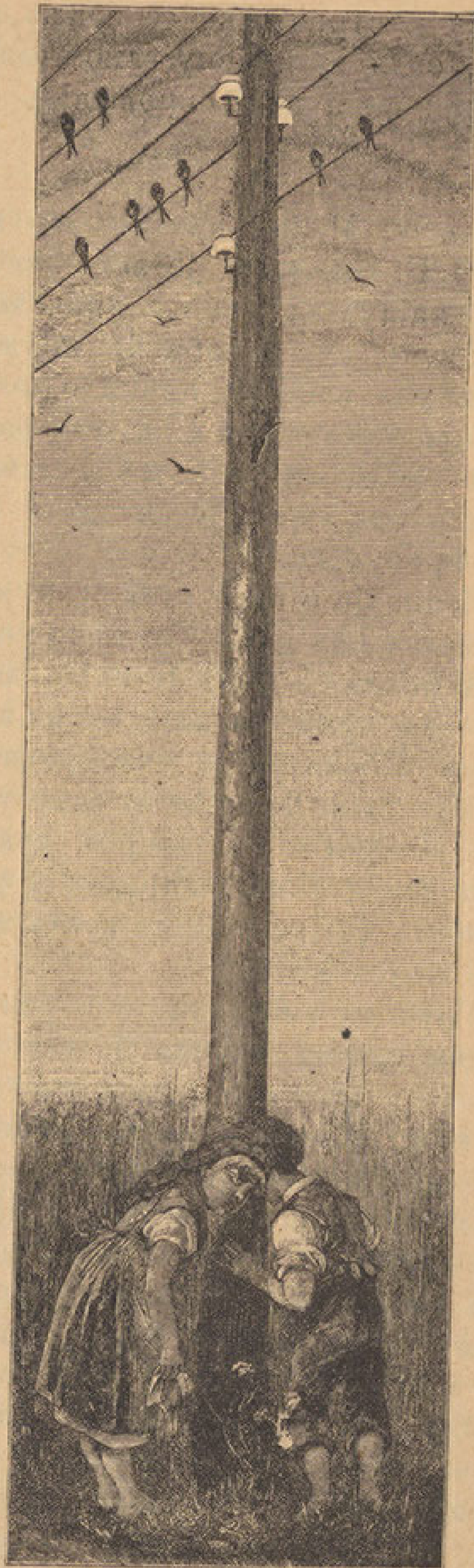
С мотке не диже.

Ленка мотку загрлила,

Па и не дише —

Хтели б' чути, шта ко коме

Телеграфише.

АНАГРАМИ.

1. Е чуј! онет јој тепо јуче.
2. И цури руци.
3. И сон оно носи.

4. Идућ' ћуди.
5. Ето риса сироте.
6. Ови поп — Иво!

ПЕСМА О НАШОЈ АЛИ.

(За малу децу).

Ви мислите можда
Да наша драга Ала
Ни читат' јоште не зна, —
За то, што ј' тако мала.

То немојте мислити.
Будите јој прави:
Погледајте, и сада се
Ето књигом бави.

Ви мислите можда
Да наша драга Ала
Ни писат' још не уме, —
За то, што ј' тако мала.

А зар не чујете
Као да киша сици?!
То писаљка њена
По таблици шкрипи.

Ви мислите можда
Да наша драга Ала
Ни цртат' јоште не зна, —
За то што ј' тако мала.

А где кућа, дрво,
Човек, — је л' то шала?
Све је то на зиду
Нацртала Ала.

Ал' још нешто уме
Наша драга Ала:
Уме појест' десет ора
(Е, ал каже: фала!)

ШТА КАМИЛА О СЕБИ ПРИПОВЕДА.

Моја је постојбина далеко преко мора у даљној Арабији. Тамо сам одрасла и са својим пријатељицама сам дошла, неком човеку којему име беше Абдалах. Није ми обичај да се тужим, али ипак морам рећи, да је Абдалах био рђав, опак човек. Врло је рђаво поступио с нама, и ма да смо по читав дан вредно радиле, увек би нас тукао, а јести нам је ретко давао. Није ни чудо што га нисмо никако волеле. Али ми смо зато ипак сносиле своју судбину, јер ми камиле, ниемо научиле, да се противимо. Ми смо се још из малена научиле на гладовање.

Нас су из малена научили, да путујемо по пустињама, куда данима треба, да се путује док се дође до каквог извора. Дакле нас су из мале малоће научили да дуго издржимо глад и жеђ. Али онаки Абдалах није нас ни онда хранио, кад је имао откуд; када се за штогод љутио, све би своје срце на нама искалио, тукао би нас и мучио би нас глађу.

Једно вече, после тешке радње и дугог гладовања, уморна и изнемогла легнем на своје обично место, и баш сам премишљала, како је тај Абдалах рђав и суров човек и како је заслужио, да га

ма каква казна сустигне. Баш кад сам ја то мислила, осетим лако миловање по мојем врату и један мио и питом детињи глас говораше :

— Кукавна животиња, како јој је изнемог'о поглед! И како је слаба! Мора да је дуго гладовала.

Врло сам благодарна била овим речима, и окренем главу детету, да је милује. У тај мах повиче Абдалах сурово.

— Торњај се одатле! Или хоћеш, да те уједе?

Дете је добро видело, да ја не ћу ништа да му радим, и зато ме је и даље миловало. Абдалах приђе к' њему и бездушно га одгурну. Дете је плачући отишло, ја сам тужно гледала за њим и са свим сам се растужила, што су га тако брзо отерали од мене. После дугог времена овај дечак је био први, који је тако пријатељски поступио са мном.

После неколико дана оназим, да ми се госе на велики пут спремају. Нами камилама су дали више јестива, јер смо госама баш онда потребне, кад смо у доброј снази. Једно вече Абдалахова жена дође и озбиљно плачући говораше са својим мужем.

Ево шта је говорила:

— Ово је право убијство за дете, што се на тако даљни пут спремамо. То је већ доста непоштено било, што си га од родитеља украо . . . у пустињи може умрети и онда ће нашу душу кињити страшни грех, што је невино детенце умрло.

— С отим боље ако умре — одговори Абдалах сурово.

— Ако остане у пустињи бар ћу бити сигуран да ту тајну нико неће дознати.

— Ох Боже! — уздисаше жена — зашто да сам и ја умешана у тако рђавом делу! Кад наша не би био тако горопадан и суров човек, ја би дете на траг однела.

— Само се усуди тако што да мислиш! — викаше Абдалах у дивљој ја-

рости. — Паша би те за цело убио, а кад то не би учинио, онда би те ја убио, што си се усудила да ме издаш. Знаш, да ја неznam за шалу.

Јадна Фатима жалостиво спусти главу и уздишући говораше:

— Та не ћу учинити . . . не бој се нећу те издати; нека све буде по твојој вољи.

Из тих сам речи дознала, да је то мало детенце једног наше син. Абдалах га је украо, ко зна, ваљда у каквој рђавој намери. Добра Фатима жалила је, што не може да спасе дете, али није ништа могла против мужевљеве воље да ради, који је и сад имао рђаве смерове. Лупала сам главу, како би им могла помоћи, али све бадава нисам могла ништа да измислим. Али и шта би и могла урадити јадна камила, која мора све да изврши што јеј онаки госа заповеди. Само ако би се случајно каква срећа појавила . . . онда не ћу заборавити, да сам у Абдалаха морала многе муке да трпим.

Сутра дан пре осветка зоре укаже се Абдалах, Фатима и више слугу, који ношаху велике завежљаје потребне за пут. На неколико камила натоварише ствари, а на моју велику радост, метну на мене седло у којем људи седе. Још ме је већма обрадовало кад је села у седло добра Фатима држећи у крилу детенце. Заверим се да ћу мирно и пажљиво корачати; да и не осете, да путују, већ да мисле, да се у колевци љуљушкају.

Док смо ишли кроз варошке улице Абдалах нас је јурио, као да се од нечег бојао, макар да се још ни жива душа није могла видети.

Кад смо прошли поред једног дворца, један слуга рече дружини то је пашин дворац. У дворцу није нико ни мислио, да је то дете за којим су сви чезнули, тако близу дворца. Сретно изиђемо из вароши и придемемо до пустиње; ту смо

стали код једног извора; ми камиле смо се подобро напиле; наше госе напуне крчаге с' водом, и кренемо се кроз пустињу. Сунце је јако пекло, и докле год се могло видети нигде није било цбунића, па ни једне травчице. Мучно, жалосно је путовање кроз пустињу, и свако жељно очекује да угледа крај. Требало је да будемо за шест дана на другом крају пустиње, али кад је шести дан био на измаку, опазе наше госе да смо прав пут изгубили. Где смо, куда идемо, нико није знао, лутали смо без икакве цељи. То је врло опасна ствар у даљини, јер кад нестане хране и воде, онда путници морају да умру од глади и жеђи, у песковитој пустињи. И већ је нестало и хране и воде, јер Абдалах је само на шест дана путовања рачунао.

Све слабије и умореније лутасмо, док једном већу несрећу не опазисмо. Из далека се могао опазити жути облачић, ја сам одма знала да се приближује опасна бура. А то је највећа опасност у пустињи. Вихор дигне велике гомиле врела песка и као велике облаке тера их пред собом. А песак, као кад се облак провали, пада доле и штогод нађе затрпа. Ми камиле издржимо, али љу-

дима испече лице и очи, кад се за времена не увију.

Ја сам из далека видела како се опасност приближује и мислила сам, како би и на који начин спасла добру жену и дете. У пустињи наравно нема друга склоништа, до голе камените стене, која се диже из земље. Али и ово помаже доста, јер ко се иза ње склони, тог вихар не осакати тако. То сам тражила сам и нашла. Управо сам тамо отишла и клекла сам; мала стена једва је нешто виша била од мене. Али кад је опасност велика, онда нико не бира.

Фатима ме је испрва гонила, да идем даље, јер она није ни слутила на опасност. Али ја се нисам помакла, а добра жена мишљаше, да сам већ са свим изнемогла, па ме зато није ни хтела више да гони, само уздахну:

— Кукавна животиња! заједно ћемо овде да умремо.... Та то и хоће Абдалах. Истина Абдалах, који није далеко са осталом дружином, није ни мислио да дође жени и детету, да их види шта им је. На против са злобним смешкањем журио се да се удали са дружином. У великој радости није ни видео да се приближује опасност.

(Свршиће се.)

Разнолије

(Гвоздена пера). Кад је године 1820. Џем Пери, сиромашан учитељ у Енглеској, изумео правити челична пера, онда су му многи на томе честитали. А он је одговорио овако: „Изумети што, није тако тешко, као што је тешко проналазак распростраити. Ако ми пође за руком да се моја гвоздена пера заведу у школама, уверен сам да после 30—40 година нико више неће писати перима гушчијим, него само гвозденим.“ Као што је рекао тако се и догодило.

(Колико живе кућевне животиње).

Кад се узме у средњу руку може се рећи да коњи живе 8—32 године. Маргарци 33 г. — Пси 14—25 год. — Свиње могу живити 25 год. — Краве 23 год. Волкови 20 год. — Мазге 18 г. — Бикови 15 год. — Овце и мачке 10 г. — Козе 8 год. — Голуб може да живи 8 год. — Грлица 25 год. — Гуска 28 г. — Панагај може као и човек; има их који доживе и 100 година.

(Дубљине морске). У великом мору (океану) највећа дубљина, која је до сада

нађена износи 8500 метара. Друга је до сада мерена највећа дубљина у мору атланском, и та хвата 7100 метара.

(Највеће вароши у свету) ове су: у Европи: *Лондон*. У Африци: *Каиро*. У Америци: *Рио де Јанејро*. У Азији: *Пекинг*.

(Највећа пустара) на земљи је између океана атланскога и Индије, а зове се *Сахара*. Њен простор износи 63100 □ миријаметара. Дакле та је пустара десет пута толика, колика је цела

Аустро-угарска монархија, која има у простору своје 6225 □ миријаметара.

(Питање и одговор)

А. Ала бога вам, да ли је то вама мреко што имате брадавицу бан на врх носа.

Б. То ми није тако мреко, као што ми је мреко друго нешто.

А. А шта то?

Б. Што свака будала за ту брадавицу замишља и о њој ме запиткује.

Даштања

I. За мању децу.

1., ВА. ЊА. ПИ. ГА. КЕ. СО. ЛЕ. ВА. СЕ.

Од ових слогова склони три речи. Једна да значи неку рибу; друга да значи неку тицу; а трећа да значи нешто, што се једе.

2., (*Шаливо питање*). Кад зец пати од зуба?

II. За одраслије.

3., Како би ти написао ове четир речи: РЕД. ДЕО. ДЕД. и ЈЕД, — али да не употребиш више већ само једно слово „Д“?

4., (*Једнашца*). Затворили у две штале крмачу и брава; код крмаче је на врати локот, а код — —.

5., (*Једнашца*). У господиновој соби има једно красно ка-набе и један — —.

Решења и имена оних, који реше и на време уредништву јаве штампаће се у броју 4-ом.

САДРЖАЈ: Иван Ф. Гундулић, (слика). — Прђија. (Приповетка за децу — из радничког живота.) Од С. — О Чепељским Србима — Мали Влајко. Цртао за „Невен“ Ур. Предић. Песма (са сликом), од Чика Змајована. — Срда, песма (са сликом). — Здраво кућо, здраво родитељи! (Слика из ђачког живота). — Радозналци, песма (са сликом). — Анаграми. — Песма о нашој Али. (За малу децу), (са сликом). — Шта камила о себи приповеда — Разнолије. — Даштања. — Нове књиге и листови

Цена је „Невену“ за Аустро-Угарску: на читаву годину 4 фор., на пола године 2 фор. За Србију, Црну Гору и за остале крајеве 10 динара или 5. фор. у банкама на читаву годину, односно 5 динара или 2 фор. 50 новч. на пола године. — Сиромашнијим ђацима и свима учитељима даваћемо „Невен“ за четврт цене једитиније т. ј. за три фор. годишње, 1 ф. 50 новч. на по год — а за 75 новч. на три месеца. У Србији и другим земљама 7 дин. годишње, 3½ дин. на по год. — а 1 дин. и 75 пара за три месеца.

Штампарија А. Пајевића у Новом Саду.

НОВИЈЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

које уредништво прима у замену

Slovanski svet. Изази у Љубљани двапут у месецу. Уредник Фран. Подгорник. Годишња цена 3 фор.

Разне српске нар. пјесме. Скупио по Боци Которској и околини Дубровачкој Милан Осветник. Издање срп. штампарије Браће М. Поповића у Н. Саду. 1888. Цена 75 нов.

Све дужнике наше, којима су разаслате нарочите карте и сада уз овај број цедуље као опомене, молимо да сваки свој дуг у најкраћем року подмирити изволи, иначе мораћемо их овде на овом месту по именце јавно позвати, да свој дуг одуже.

Администрација „Невена.“

Овај 2-и број шаљемо свима нашим дојакосњим предплатницима, од којих још није претплата стигла, молећи их, да изволе предплату поновити или да нам врате лист натраг, ако га не желе и даље држати, па да се ради штампања за даље равнати знамо. Наклада „Невена.“